

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
Henrik Starfelt
103 33 Stockholm

Stockholm
2025-09-26

Vår referens
Patrick Krassén

Dnr
Ju2025/01117

Remissyttrande

Betänkandet *Stärkt insyn i politiska processer* (SOU 2025:52)

Företagarna har getts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här följer våra huvudsakliga synpunkter.

Förslaget i korthet

Kommittén föreslår dessa ändringar och tillägg i partifinansieringslagen:

- Ett generellt förbud mot anonyma bidrag. När ett bidrag ges genom mellanhand ska den ursprungliga givaren redovisas som givare. Ett parti som misstänker kringgående ska vara skyldigt att utreda de verkliga förhållandena och vid osäkerhet avstå från bidrag.
- Även kostnader, tillgångar och skulder ska redovisas.
- Förbud mot att ta emot utländska bidrag.

Det föreslås inte att det ska införas några särskilda krav på samtycke från enskilda medlemmar när det gäller bidrag som organisationer på arbetsmarknaden ger till partier, sidoorganisationer till partier, ledamöter eller ersättare för ledamöter eller valkandidater.

Kommittén föreslår också införande av ett register som ska ge ökad insyn i det kommittén benämner påverkanskommunikation (lobbying). Med påverkanskommunikation avses enligt förslaget att ha kontakt med politiska beslutsfattare i riksdag eller regering, eller medarbetare till dem, i syfte att påverka beredning eller beslut i ett ärende. Det gäller såväl kommunikation för egen räkning som att inom ramen för näringsverksamhet ha sådan kontakt för annans räkning eller ge råd eller stöd till någon som har sådan kontakt.

Registret ska administreras av Kammarkollegiet och vara tillgängligt öppet på internet.

Juridiska personer och enskilda näringsidkare som bedriver påverkanskommunikation ska registrera sig och tre gånger per år lämna uppgifter om:

- Med vilken beslutsfattare eller enhet som kontakter har förekommit.
- Vilken ungefärlig omfattning kontakterna har haft och på vilka sätt de huvudsakligen har skett.

- Vilket eller vilka ämnen som avhandlats vid kontakterna.
- Vilka resurser som aktören har använt för kommunikationen.

Statsråd och riksdagsledamöter ska anses vara sådana politiska beslutsfattare som kan vara föremål för påverkanskommunikation. Politiska och opolitiska tjänstemän i Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen samt vissa medverkande i särskild utredning eller kommitté som har tillkallats av regeringen, ska anses vara sådana medarbetare till politiska beslutsfattare som kan vara föremål för påverkanskommunikation. Företrädare för förvaltningsmyndigheter, statliga bolag eller domstolar, samt politiska beslutsfattare på regional och lokal nivå, ska inte omfattas av regelverket som möjliga föremål för påverkanskommunikation.

Den som bedriver påverkanskommunikation som ombud för annan eller genom att ge råd eller stöd till annan ska inte vara uppgiftsskyldig om klienten är undantagen från uppgiftsskyldighet, likaså inte heller myndighet eller annan offentlig aktör som inte är ett offentligt företag, så länge det handlar om påverkanskommunikation inom ramen för dess uppdrag enligt författning, regleringsbrev eller motsvarande styrning. Partierna undantas också, liksom advokater inom ramen för tystnadsplikten och kontakter för journalistiskt ändamål eller forskningsändamål.

Tillsynsmyndigheten (Kammarkollegiet) ska få besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som bedriver påverkanskommunikation ska fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Ett beslut om föreläggande ska få förenas med vite. Inga ytterligare sanktioner föreslås.

Företagarnas inställning

Företagarna begränsar våra synpunkter till de förslag som avser påverkanskommunikation (kapitel 13).

Utgångspunkten är enligt betänkandet att kommitténs förslag ”inte bör förhindra eller försvåra för olika intressen att påverka politiken utan endast bör ge allmänheten en möjlighet till insyn i vad som sker”.

Företagarna anser att förslagen går längre än vad rekommendationerna från de internationella organen kräver. Utredningen lägger tonvikt vid jämförelser med de länder som har mer långtgående regelverk, snarare än de länder med mindre eller inga regleringar. Detta är ett utslag av *gold plating*, som bör undvikas.

Kommittén resonerar om gränsdragningar och anser att det ska handla om påverkanskommunikation (oavsett form) i ett ärende som är påbörjat, eller i syfte att påbörja ett ärende. Kommunikation med syfte att initiera ett ärende bör enligt utredningen *inte* omfattas av lagen, och inte heller mer ”allmänt kontaktskapande åtgärder”. Endast kommunikation med syfte att påverka en påbörjad beredning i ett ärende ska enligt förslaget anses utgöra påverkanskommunikation i lagens mening. Utanför faller därmed den påverkan eller opinionsbildning som ”syftar till att föra upp en fråga på den politiska dagordningen”, som självfallet förekommer i stor omfattning.

Företagarna anser att detta förslag leder till tolkningsproblem. I t.ex. våra egna möten med politiska företrädare ägnar vi oss både åt att ”föra upp frågor på dagordningen” och ha synpunkter i påbörjade ärenden. Detta gäller för en stor mängd andra organisationer i civilsamhället, liksom säkerligen även för företag, fackföreningar, myndighetsföreträdare, med mera. Denna otydlighet kommer sannolikt leda till felaktig rapportering sett till vad förslagets syften är.

För organisationer som ägnar sig åt politisk opinionsbildning och informationsarbete, som innefattar kontakter med politiska företrädare och tjänstemän, skulle uppgiftslämnandet att bli enormt mycket mer resurskrävande än vad utredningen bedömer, om dessa skulle behöva dokumentera, sammanställa och tre gånger per år rapportera in om alla kontakter med politiker och politiska tjänstemän på riksnivå som man har haft. I praktiken är det orealistiskt.

Företagarna anser också att det är otydligt vilket problem som utredningens förslag är tänkt att lösa. Vi befärar att omfattande registrerings- och rapporteringskrav löper risk att avskräcka politiska företrädare från att träffa samhällsaktörer, vilket vore negativt för det politiska beslutsfattandets kvalitet. Tolknings- och gränsdragningsproblemen i förslaget är stora och skulle göra regelverket svårt att efterleva för berörda. Ingen siffersatt kostnadsberäkning för berörda företag och organisationer görs i konsekvensanalysen.

Sammantaget avstyrker Företagarna av ovan angivna skäl förslagen i betänkandet.

Patrick Krassén
Policychef
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna